

ARBEIT MACHT

Моје име је Бојан Савић Остојић. Ја сам по професији преводилац.

Другим речима, превођење је средство мог самоодржања, и с обзиром на ту стегу, једна радња у бити конзервативна и проблематична.

Чињеница да је њена корисност за моју егзистенцију нужна далеко од тога да ту делатност за коју сам формално оспособљен узноси до моралне разине *йозива*. Императив њене непосредне исплативости, напротив, у погледу ње ме обеспокојава, унижава. Преводећи, ја сам своје оспособљивости и усподобљивости роб, јер за ту радњу непосредно везујем свој опстанак. Роб и свог опстанка, који, овако постављен, као искључиви циљ, подразумева *робовску неосејљивост на морал*.

Такође, *с грује сйране*, ја имам уверења, морална. С некима их делим, други их налазе спорним. И то, моја слобода да се својих уверења држим или да им подлежем, моја опредељивост, једна је радња крајње бескорисна, неупотребљива. Она над собом нема никакав деморализујући ауторитет попут „опстанка“, који би њену делотворност надгледао, и за коју бих, уколико ми се повољно оцени учинак у залагањима, имао право на достојну накнаду, *огшйеу*.

Радња ненадокнадива: свака надокнада за моја политичка становишта, морална залагања – коинциденција је. Била она награда или казна. Моја опредељења нису нешто што је зависно од сопствене остварљивости, конвертибилности, вредновања: био због њих штован или заглавио у затвор, то не значи да ћу их се пред аудиторијем, односно у ћелији, одрећи кад су се већ посредством тих догађаја „остварили“. Моралност мојих опредељења неискористива је, непретопива у некакво у оптицају важеће добро. *Идеалности*, утопичност, несводивост на питања опстанка, управо је оно што *одржава* моје опредељење.

Међутим, преводилац, суочен са нарученим преводом, у којем се износе одређења уверења која не морају мени да одговарају – али која ја ипак морам да prevedем – принуђен сам да своја уверења, своју моралност која ми ничим не служи, држим по страни, те да се посветим овој аморалној делатности, јер је по мене, по моју егзистенцију, корисна – колико год је ја сматрао морално штетљивом.

И ту се негде, у том ћорсокаку, непомирљивости, на силу рађа (ради самоодржања) концепт *неуијралности йреводиоца*. Од ма које друге реификаторске делатности, превођење је за ову неутрализацију технички најпримереније – јер подразумева, заговара, говор у име другог, *йрејовор*, који би идеално био лишен сваке моралне одговорности спрам пренесеног: одговорност, по правилу, сноси аутор *йолозној шексиа*. Одговорност преводиоца, док преузима прво лице, стил и позу изворног говорника,

само је језичка. (Дискутабилности овога „само“ ваљало би се, правде ради, вратити касније, у неком новом тексту.) Док се у будућности не буде удесило да се преводилачки посао поверава аморалним машинама – дотад ће сваки међунационални естаблишмент морати да надокнадама (и људским окашњењима исплата) убеђује преводиоца да није узалуд жив. Инсистирајући, при том, да његова изведба, што је могуће више, достигне ниво непрекорности (и неосетљивости на морал) идеалне машине, робота.

Ту осујећеност, фрустрирану самозатајност, неко ће сублимирати назвавши је *неуџиралношћу*, сматрајући то закидање опредељивости пољем плодним за *еклектичност*, смењивање руха, гласова, улога. Сваком воља да од свог посла усподоби рај; свак је улепшавању, ретуширању факата склон – ах! Да би преживео! – али свако саживљавање са обликом стечене надокнадивости заправо је фрустрирано саживљавање са машинизмом које понуђач од свог (себи припојеног) упосленика и очекује: емпатија са агресором, с оним императивом искористивости, учинковитости чије је идеолошко име *самоостварење*, а гесло, хушкачки антидоколичарско, нацистоидно: *Arbeit macht frei*.

Клети се у свој посао значи саживети се са смрћу, имати смртност стално пред очима, пристати на апсолутну аморалност, своју неспремност да се егзистенцијом (па била она, са херојским акцентима, *вејетирање*) потврде, у сржи испрате лична уверења. Између *држаћи се начела* и *одржаћи се* питање избора се не поставља. И овде је докинута опредељивост мене-субјекта, поданика; *доследност* би се, најбоље, *оилегала* у *самоодрицању*. Питање је само – и једино се ту допушта извесна слобода – на који ће се начин сопствено поклекивање у самооствареност приказати; колико ће се упечатљиво подлегнуће, губитак идентитета прерушити у преимућство, згодитак. Хегелов господар, омогућитељ ропског самоостварења, дозвољава, уз благонаклон, да се тргује једино оним што се има – сопственим принципима, које непрестано релативизује сучељавајући их са животом. А *de facto* господар живота, како је друштво већински, својом вољом одлучило – јесте *он сам*.

Ипак, настављајући да преводим, радио то за ма кога, настављам да активно поричем – тврдоглаво и неубедљиво – неумитну недовољност надокнадивости свог рада. Ја, свакако, могу себе да убеђујем, и друге, да је мој посао користан, ем материјално ем духовно, да је то довољан разлог да се њиме бавим. Могу да понављам, ауторитативан у понизности: *клијен је краљ* – све ће то, теоретизовано, да замаскира и улепша моје поживотињење, неповратни преображај у животињу, преплашену сопственом свешћу, сопственом смртношћу. Све моје, на који год начин изражене смелости, сви моји *оиледи*, моја колико год непоколебљива становишта, сва моја свесност *homo politicus* претвара се у преводилачкој – у МА КАКВОЈ – служби, у гмаза опседнутог питањем свог преживљавања. Сваки идеализам на који се позивам, незадрживо ишчили. Постајем подобни конформиста. Држава ме држи у шаци, непрестано проверавајући колико сам адекватан њеним потребама, спремна да ме, на најмањи пропуст, на (очекивану, потпиривану) побуну одстрани, замени свежим, расположивијим, лојалнијим делатником. Док преводим, упитају ме: а шта ти мислиш? *Неуџиралност* (претходно добро проверена, измишљотина, која значи: *нејријадање ма каквом крују исјоми-*

шљеника) налаже ми да одговорим: *ја сам њреводилица*, сходно томе *неуїралан*. Докле год смо у овом односу, драги клијенте, понуђачу, државо, ја сам ваша животиња, ваш папагај, адвокат, секретарица, чистачица, курва – докле год за своју расположивост – оспособљивост, коју сте ми ви омогућили, за коју сам дресиран, примам накнаду и константно право на опијате.

Али све то остајем и кад *онос* престане. И када се настави, по вашим правилима усподобљен живот.